

Asia

EU; Komission ehdotus neuvoston suositukseksi koordinoidusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoituksiin

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 4.9.2020 ehdotuksensa neuvoston suositukseksi koordinoidusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoituksiin. Ehdotuksen käsittely on käynnistynyt verkkaisesti. Koordinaation eri elementeistä on keskusteltu syyskuun aikana poliittisen kriisitoiminnan integroitujen järjestelyjen (IPCR) asiantuntijakokouksissa, terveystyöryhmässä sekä Coreper II:ssa.

Yleisten asioiden neuvosto keskusteli kokouksessaan 22.9.2020 covid-19-koordinaatiosta. Jäsenmaat kannattivat yleisesti pyrkimystä parempaan koordinointiin. Enemmistö jäsenmaista tuki yhteisen kehyksen luomista riskinarviointiin. Osa jäsenmaita ilmaisi kansalaisten terveyden suojelemisen ohella huolensa vapaan liikkuvuuden periaatteen toteutumisesta ja haluaisi edetä nopeasti neuvoston suosituksen hyväksymiseksi. Osa jäsenmaista painotti vahvemmin jäsenmaiden liikkumavaran tarvetta, eroja maiden epidemiologisessa tilanteessa ja vastuuta kansalaisten terveyden suojelemisesta.

Coreper II-kokouksessa 25.9.2020 puheenjohtaja ilmoitti, että tavoitteena on saavuttaa yhteisymmärrys neuvoston joustavasta suosituksesta lokakuun lopussa.

Suomen kanta

Suomi tukee komission antaman suositusehdotuksen tavoitetta, jonka mukaan EU:ssa pyritään koordinoimaan jäsenvaltioiden toimia, joilla rajoitetaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta ja toimista tiedotetaan selkeästi EU:n tasolla. Käyttöön otetuista toimista on myös tärkeää tiedottaa selkeästi EU:n tasolla.

Suomi kannattaa tietojenvaihdon, poikkihallinnollisen yhteistyön ja koordinaation edistämistä ja tehostamista nykyisten rakenteiden puitteissa.

Suomelle on tärkeää, ettei unionin toimilla rajoiteta jäsenvaltion mahdollisuutta asettaa tarvittaessa muita jäsenvaltioita tiukempia rajoituksia, mikäli se on välttämätöntä kansanterveyden ja yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi. Samalla pyritään minimoimaan rajoituksista aiheutuvia haittoja. Toimivalta rajoitustoimista päätettäessä

on pääosin jäsenmailla. Suomen tärkeänä pitämä kansallinen liikkumavara ei siten vaarannu, koska kyseessä on suositus. Jos neuvostossa syntyy määräenemmistö, Suomi ei kuitenkaan asetu esteeksi suosituksen hyväksymiselle.

Yhteiset perusteet

Suomi kannattaa suositusehdotuksen yhteisiä kriteerejä esiintyvyystiedon luotettavuuden arvioinnissa. Suomi pitäisi ilmaantuvuutta parhaana matkustusrajoitusten perusteena.

Yhteiset raja-arvot

Suomen näkökulmasta on epidemian hoitamisen kannalta tärkeää, että raja-arvot ovat kontekstista riippuvaisia ja niiden toimeenpanossa on maakohtaista liikkumavaraa.

Sovitut värikoodit

Suomi voi tukea suositusehdotuksen vihreän värikoodin kriteereistä ilmaantuvuuslukua 25 tapausta 100 000 asukasta edellisen 14 vuorokauden aikana.

Yhteinen lähestymistapa korkean riskin alueilta tulevia matkustajia varten

Suomi tukee ja pitää tarpeellisenä suositusehdotuksen testaukselle perustuvan mallin hyödyntämistä rajaliikenteessä. Suomi kannattaa ehdotuksen periaatetta, että suositaan testausta hyödyntävää mallia pelkän karanteenin sijaan. Menettelytavan tulisi perustua epidemiologiseen arvioon testauksen ja karanteenin yhdistelmän tehosta rajat ylittävien tartuntojen estämisessä. Toimenpiteillä tulee olla myös epidemiologinen tavoite.

Suomi pitää tärkeänä, että kaikkiin muihin kuin vihreiltä alueilta (esiintyvyys > 25) tuleviin matkustajiin voidaan kohdistaa suositus 14 vrk:n omaehtoisesta karanteenista, josta voidaan perustelluista syistä poiketa. Jäsenmailla tulisi olla oma harkintavalta erityisryhmämenettelyn osalta.

Suomi pitää testien vastavuoroista tunnustamista tärkeänä. Tämä edellyttää käytetyn testin pätevyyden ja todistuksen luotettavuuden vaatimusmäärittelyä. Suomen näkemyksen mukaan liikenteenharjoittajan olisi tarkastettava, että liikennevälineeseen tulevalle matkustajalle on mukanaan hänelle myönnetty kriteerit täyttävä todistus negatiivisesta covid-19-testituloksesta.

Matkustajatietolomakkeen (PLF) käyttöä ei ole Suomessa pidetty tarpeellisenä.

Selkeä ja oikea-aikainen tiedottaminen yleisölle mahdollisista rajoituksista

Suomi pitää tärkeänä ajantasaista, avointa ja tehokasta viestintää sekä jäsenvaltioiden kesken että kansalaisille. Suomi tukee suosituksen ehdotusta, että EU-maat antaisivat tietoja tulevista vapaan liikkuvuuden rajoituksista tai matkustusrajoitusten poistamisesta muille jäsenmaille ja komissiolle viikoittain. Yleisöä on pyrittävä informoimaan ajoissa selkeällä ja helposti ymmärrettävällä tavalla.

Suomi kannattaa tietojen välittämistä Re-open EU-verkkofoorumille. Sivustoa tulisi päivittää nykyistä aktiivisemmin.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdottaman neuvoston suosituksen tavoitteena on varmistaa, että jäsenmaiden koronaviruspandemian seurauksena käyttöön ottamia vapaan liikkuvuuden rajoituksia koordinoidaan ja että niistä tiedotetaan selkeästi EU:n tasolla.

Tuolloin voidaan ehdotuksen mukaan parhaiten estää koronaviruksen leviäminen, turvata kansalaisten terveys ja säilyttää vapaa liikkuvuus unionissa turvallisissa olosuhteissa.

Yhteiset perusteet ja raja-arvot

Yksittäisten jäsenmaiden perusteet, joilla rajoitetaan vapaata liikkuvuutta Euroopan unionissa, ovat tällä hetkellä hyvin erilaiset. Komissio ehdottaa, että kukin jäsenmaa ottaisi huomioon seuraavat perusteet mahdollisten rajoitusten käyttöönoton yhteydessä:

- uusien covid-19-tapausten kokonaismäärä 100 000:ta henkilöä kohti tietyllä alueella 14 vuorokauden aikana;
- positiivisten testien osuus kaikista covid-19-testeistä, jotka on tehty tietyllä alueella seitsemän vuorokauden aikana;
- covid-19-testien määrä 100 000:ta henkilöä kohti tietyllä alueella seitsemän vuorokauden aikana.

Jäsenmaiden olisi toimitettava omat tiedot viikoittain Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskukselle, ECDC:lle. Jäsenmaiden olisi annettava kyseiset tiedot myös alueellisella tasolla, jotta mahdolliset toimet voidaan kohdentaa alueille, joilla ne ovat ehdottoman välttämättömiä.

Kun matkan lähtöpaikkana on EU-maa, jossa tehdään viikoittain yli 250 testiä 100 000:ta henkilöä kohti, EU-maat eivät komission ehdotuksen mukaan saisi rajoittaa toisesta EU-maasta tulevien matkustajien vapaata liikkuvuutta, jos

- uusia covid-19-tapauksia on ilmoitettu tietyllä alueella 14 vuorokauden aikana 100 000:ta henkilöä kohti enintään 50 **TAI**
- positiivisten testien osuus kaikista covid-19-testeistä tietyllä alueella on alle 3 %.

Sovitut värikoodit

Komissio ehdottaa, että Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus, ECDC julkaisee jäsenmaiden ja matkustajien tueksi EU- ja ETA-maita koskevan kartan yhteisine värikoodeineen. Kartta laadittaisiin jäsenmaiden toimittamien tietojen perusteella ja sitä päivitetäisiin viikoittain. Värikoodit olisivat seuraavat:

- **vihreä** alueelle, jolla uusia covid-19-tapauksia on ilmoitettu 14 vuorokauden aikana alle 25 **JA** positiivisten testien osuus kaikista covid-19-testeistä on alle 3 %;
- **oranssi** alueelle, jolla uusia covid-19-tapauksia on ilmoitettu 14 vuorokauden aikana alle 50 **MUTTA** positiivisten testien osuus kaikista covid-19-testeistä on 3 % tai enemmän **TAI** uusia covid-19-tapauksia on ilmoitettu 25–150 **MUTTA** positiivisten testien osuus kaikista covid-19-testeistä on alle 3 %;
- **punainen** alueelle, jolla uusia covid-19-tapauksia on ilmoitettu 14 vuorokauden aikana yli 50 **JA** positiivisten testien osuus kaikista covid-19-testeistä on 3 % tai

enemmän **TAI** uusia covid-19-tapauksia on ilmoitettu 14 vuorokauden aikana 100 000:ta henkilöä kohden yli 150;

- **harmaa**, jos saatavilla ei ole riittävästi tietoa arvion tekemiseksi komission ehdottamien perusteiden perusteella **TAI** covid-19-testejä on tehty 100 000:ta henkilöä kohti alle 250.

Yhteinen lähestymistapa korkean riskin alueilta tulevia matkustajia varten

Komissio ehdottaa jäsenmaille yhteistä lähestymistapaa korkean riskin alueilta tulevia matkustajia varten. Jäsenmaiden ei tulisi evätä muista EU-maista matkustavien henkilöiden maahanpääsyä. Jäsenmaat, jotka päättävät rajoittaa vapaata liikkuvuutta, voisivat vaatia

- ”punaiseksi” tai ”harmaaksi” luokitellulta alueelta saapuvilta henkilöiltä joko karanteenia **TAI** covid-19-testissä käymistä saapumisen jälkeen; näistä covid-19-testissä käyminen on suositeltavampi vaihtoehto.

Perustelluissa tapauksissa EU-maat voisivat suosittaa, että ”oranssiksi” luokitellulta alueelta saapuvat henkilöt vähintään kävisivät covid-19-testissä ennen matkaa tai saapumisen yhteydessä. EU-maat voisivat vaatia ”punaiseksi”, ”oranssiksi” tai ”harmaaksi” luokitellulta alueelta saapuvia henkilöitä täyttämään matkustajatietolomakkeen (PLF, *passenger locator form*). Tämä koskisi erityisesti lentomatkustajia, ja tässä yhteydessä olisi noudatettava tietosuojavaatimuksia. Karanteenia ei vaadittaisi matkustajilta, joilla on välttämätön työtehtävä tai matkustustarve. Tällaisia henkilöitä ovat kriittisiä ammatteja harjoittavat työntekijät, rajatyöntekijät ja lähetetyt työntekijät, opiskelijat ja toimittajat.

Selkeä ja oikea-aikainen tiedottaminen yleisölle mahdollisista rajoituksista

Komissio ehdottaa, että EU-maat antaisivat tietoja tulevista vapaan liikkuvuuden rajoituksista tai matkustusrajoitusten poistamisesta muille jäsenmaille ja komissiolle viikoittain. Muutoksista olisi ilmoitettava viikkoa ennen niiden voimaantuloa.

Tiedot olisi asetettava saataville myös Re-open EU-verkkofoorumille, jolta olisi oltava linkki karttaan, jota ECDC päivittää viikoittain.

Komissio korostaa, että kansalaiset ja yritykset tarvitsevat ennustettavuutta. Jäsenmaiden olisi minimoitava matkustusrajoitusten sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset mahdollisimman pitkälle. Yleisölle olisi annettava tietoja ajoissa sekä selkeällä ja helposti ymmärrettävällä tavalla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 21(2), 46, 52(2), 168(6) ja 292

Perussopimuksen (SEUT) 292 artiklan mukainen suositus on lainsäädäntöinstrumentti, mutta se ei ole oikeudellisesti sitova. Neuvoston päätös tehdään määränemmistöpäätöksellä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-valmistelujaostot EU7, EU8, EU22 ja EU33
kirjallinen menettely 25. - 29.9.2020

Eduskuntakäsittely

Perustuslain 97 § mukainen selvitys (E-kirje)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Ei suoria taloudellisia vaikutuksia.

Covid-19-epidemiasta seurannut talouden taantuma ja epidemian haittojen vähentämiseksi tehdyt toimet kasvattavat julkisen talouden alijäämää tänä vuonna huomattavan paljon. Julkisyhteisöjen saamien tulojen arvioidaan alenevan v. 2020 lähes 5 mrd. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Edellisen kerran julkisyhteisöjen tulot supistuivat finanssikriisin yhteydessä v. 2009. Samanaikainen menojen voimakas kasvu johtaa siihen, että koko julkisen talouden alijäämän arvioidaan olevan noin 18 mrd. euroa v. 2020.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Hallitus teki **periaatepäätöksen hybridistrategian toteuttamisesta rajat ylittävässä liikenteessä ja matkustamisessa 11.9.2020**. Toimintamallin tavoite on purkaa maahantulon rajoituksia ja samalla torjua koronapandemiaa rajoilla. Päätöksen mukaiset keskeiset keinot koronavirusepidemian torjumiseksi ovat testauksen laajentaminen ja tartuntatautilain mukaiset viranomaispäätökset. Suomen covid-19 -epidemiologinen tilanne poikkeaa tällä hetkellä selvästi useimpien muiden EU-maiden tilanteesta. Suomessa uusien tartuntatapauksen ilmaantuvuus on pysynyt melko alhaisella tasolla. Periaatepäätöksessä vahvistettiin korkean ilmaantuvuuden maiksi ja alueiksi ne, joiden ilmaantuvuus on enemmän kuin 25 tapausta 100.000 asukasta kohti edellisen 14 vuorokauden aikana. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tarkastelee viikon välein maiden ja alueiden sijoittumista matalamman ja korkeamman ilmaantuvuuden kategorioihin.

Korkeamman ilmaantuvuuden maista tai alueilta maahan saapuvilta edellytetään erityisryhmiä, työmatkapedelöintiä ja rajayhteisöjen päivittäistä kanssakäyntiä lukuun ottamatta todistus alle 72 tuntia sitten otetusta negatiivisesta koronatestistä. Suomen erityisryhmämenettely ei ole komission ehdotuksen tapaan ammattiryhmiin sidottu. Suomessa esimerkiksi maahan saapuvia opiskelijoita koskevat samat säännöt. Maahan saapuvat voidaan tartuntatautilain mukaisesti määrätä karanteeniin. Karanteenin voi päättää aikaisintaan 72 tuntia maahantulosta tehtävän toisen testin negatiivisella tuloksella. Mikäli maassa oleskelu kestää alle kolme vuorokautta, toista testiä ja karanteenia ei vaadita.

THL on päivittänyt 17.9.2020 **liikennevalomallinsa**, joka auttaa ihmisiä arvioimaan ulkomailla matkustamiseen liittyvää koronataartunnan riskiä. Mallissa on otettu huomioon hallituksen tekemät matkustamista koskevat linjaukset, jotka tulivat voimaan 19.9.2020. Liikennevalomallissa maat on jaoteltu kolmeen eri värialueeseen sen mukaan, onko covid-19-ilmaantuvuus niissä matala, korkea vai onko maan osalta

voimassa EU:n ulkorajapäätös. Kansallisessa liikennevalomallissa maat luokitellaan matalan riskin (vihreä) ja korkean riskin (punainen) kategorioihin Kansallinen liikennevalomalli eroaa suositusehdotuksen värikoodeista muutoin paitsi vihreän luokan osalta. Karttaa päivitetään kerran viikossa.

EU-terveysministerit keskustelivat epävirallisessa videokokouksessa 4.9. yhteisestä lähestymistavasta riskialueilta saapuvien matkustajien testaus- ja karanteenikäytäntöihin. Jäsenmaat kannattivat tavoitetta paremmasta koordinoinnista. Monet ministerit muistuttivat tarpeesta varmistaa myös lähestymistavan riittävä joustavuus, jotta jäsenmaiden erityispiirteet ja erot epidemiatilanteessa voidaan kansallisesti ottaa huomioon. Karanteenikäytäntöjen osalta karanteenisuosituksen keston rajaaminen kymmeneen vuorokauteen sai vain osaksi kannatusta. Kyse olisi vähimmäissuosituksesta, jäsenmaat voisivat edelleen edellyttää kestoksi 14 vrk, jota ECDC:kin suosittelee.

Asiakirjat

COM(2020) 499 FINAL 2020/0256

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Anni-Riitta Virolainen-Julkunen, STM/TUTO, anni-riitta.virolainen-julkunen@stm.fi, +358 50361 9343

Sari Vuorinen, STM/KVY, sari.vuorinen@stm.fi, gsm +358 50 472 7086

Tomi Tirkkonen, SM/RVL, tomi.tirkkonen@raja.fi, p. +358 295 421134

Maria Rautavirta, LVM/TIO, maria.rautavirta@lvm.fi, +358 40 718 5975

Ville Korhonen, VNEUS, ville.korhonen@vnk.fi, gsm +358 50 336 8017

Pasi Mustonen, EUE, pasi.mustonen@formin.fi, gsm +32 470 201 256

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat	henkilöiden vapaa liikkuvuus, koronavirukset, rajavalvonta, tartuntataudit, terveydensuojelu, liikenne
Hoitaa	LVM, PLM, SM, STM, UM, VM, VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OKM, OM, TEM, TULLI, VTV, YM
